

Ісаєнко Ганна Петрівна,

аспірантка Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка
h.isaenko.asp@kubg.edu.ua
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7637-1578>

ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА СФОРМОВАНOSTІ НАВИЧОК СЛУХОВОГО САМОКОНТРОЛЮ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МИСТЕЦЬКОЇ ШКОЛИ

У статті представлено результати діагностики стану сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю. Розглянуто критерії (потребово-рефлексійний, когнітивно-знаннєвий, перцептивний, праксеологічний), за якими відстежувався рівень сформованості досліджуваного явища, показники, що конкретизували ці критерії, а також методи діагностики. Під час діагностики потребо-во-рефлексійного критерію було відстежено такі показники: рівень сформованості позитивної мотивації до формування навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю, міра володіння рефлексійними навичками самоаналізу та самооцінки в процесі гри на музичному інструменті; когнітивно-знаннєвого критерію: рівень сформованості знань про музикальний слух, внутрішньослухові уявлення, самоконтроль, слуховий самоконтроль та способи їх застосування на заняттях з інструментального ансамблю, міра засвоєння знань та володіння уміннями гри в інструментальному ансамблі; перцептивного критерію: ступінь сформованості внутрішньослухових уявлень на заняттях з інструментального ансамблю, здатність до відтворення звукового еталона на заняттях з інструментального ансамблю; праксеологічного критерію: ступінь розвиненості вмінь слухового аналізу й сприйняття музичного твору на заняттях з інструментального ансамблю, міра сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю. У процесі дослідження були застосовані методи кількісної та якісної обробки результатів. На констатувальному етапі педагогічного експерименту шляхом спостереження, анкетування, тестів, творчих завдань, бесіди, ранжування та методу експертної оцінки з'ясовано стан сформованості навичок слухового самоконтролю та виявлено шляхи удосконалення й модернізації процесу формування навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю.

Ключові слова: навички слухового самоконтролю, майбутній викладач мистецької школи, інструментальний ансамбль, діагностика, критерій, показник, рівень.

© Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2024

© Ісаєнко Г., 2024

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Тисячолітні традиції колективного музикування сформували цілий комплекс його жанрових різновидів та виконавської інтерпретації. Діяльність музиканта-виконавця — це творча праця, що вимагає розвиненого мислення, художньої уяви, значного обсягу пам'яті, уваги, технічної оснащеності емоційної напруги та слухового самоконтролю. Особливості ансамблевої гри накладають на музиканта додаткові проблеми

у вигляді комунікацій з іншими учасниками ансамблю. Перед концертмейстерами, виконавцями дуетів, тріо та більших складів стоять завдання домогтися рівноваги в техніці виконання, вміння рівною мірою концентруватися, психологічної сумісності, володіння навичками спільного музикування тощо. Вирішенню цих завдань допомагає слуховий самоконтроль, який сприяє стійкому виробленню вміння вивіряти власні дії, коригувати їх за необхідності, звертаючи увагу на партнерів з ансамблю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчив, що проблема формування навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю недостатньо досліджена в наш час. Існуючі вітчизняні та закордонні наукові праці присвячені фаховій підготовці викладача музичних дисциплін і пов'язані з питаннями розвитку *самостійності та самоконтролю*, зокрема праці наступних педагогів: Т. Гризоголазової, А. Козир, О. Отич, Г. Падалки, О. Пехоти, О. Олексюк, О. Рудницької, Чжу Пен, Бай Шаожун, А. Зайцевої, Ю. Лисюк, З. Софроній, О. Щолокової; *у виконавському процесі*: В. Гізекінга, Й. Гофмана, Т. Гризоголазової, А. Грінченко, Н. Гуральник, Л. Гусейнової, М. Давидова, Гао Жюцзюнь, К. Завалко, Н. Згурської, В. Зубицького, Г. Когана, Є. Куришева, В. Лабунця, Я. Мільштейна, Н. Мозгальнової, Г. Нейгауза, Чжу Пен, С. Савшинського, Лінь Янь та ін.; *у диригентській діяльності*: Ван Яцзюнь, А. Козир та ін.; *у вокально-хоровій підготовці*: А. Авдієвського, В. Антонюк, Д. Болгарського, Л. Василенко, М. Канерштейна, М. Колесси; *на заняттях із постановки голосу*: М. Павлова, О. Процишиної, Н. Малишевої, Ю. Мережко, Г. Панченко, Я. Плішка та ін.; *в ансамблевій та концертмейстерській підготовці*: А. Грінченко, О. Економової, Гао Жоцзюнь, Фу Сяцзін, В. Федоришина та ін.; *інтонуванні та музично-виконавській артикуляції*: Лу Чен та ін.; *у саморегуляційній діяльності*: А. Зайцевої, Ю. Лисюк, Бай Шаожун, Гао Жоцзюнь та ін.; *через психологічні процеси функціонування уявлень*: Бай Бін, Лі Юе [1, с. 198].

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що слуховий самоконтроль у фаховій підготовці майбутнього викладача мистецької школи є важливим. Володіння навичками слухового самоконтролю дає змогу не тільки опанувати інструмент, а й допомагає управляти собою, сприяє адекватному самоаналізу, коректній самооцінці власної гри та допомагає досягнути всі тонкощі інструментально-виконавської та музично-педагогічної діяльності в цілому. Слуховий самоконтроль на заняттях з інструментального ансамблю формує навички володіння основними прийомами гри в ансамблі, сприяє якості музичного виконання на основі співвіднесення еталонних внутрішньослухових уявлень та реального виконавського звучання. Він розвиває інтонаційний слух, вміння прислухатись та чути гру партнера або партнерів, що є невіддільною складовою гри в ансамблі, забезпечує якісне звуковидобування та корегує координацію рухів й вміння концентрувати увагу.

Для побудови ефективного формування навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю важливим є рівень

розвитку навичок слухового самоконтролю. Педагогічна діагностика має на меті вивчення з допомогою науково обґрунтованого інструментарію результативності навчального процесу на підставі змін у рівнях цього феномену. Таке завдання реалізується через процес вимірювання, основою для якого є виокремлення критеріїв та показників формування навичок слухового самоконтролю, а також створення діагностичного інструментарію, що й зумовило необхідність подальшого розроблення даного питання та вибір теми статті.

Мета статті. Головна мета зазначеної роботи — представити результати діагностики стану сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю за визначеними критеріями та показниками.

Виклад основного матеріалу. Для виявлення стану сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю було проведено відповідну діагностику. У дослідженні на констатувальному етапі педагогічного експерименту взяли участь 203 студенти I–IV курсів, серед яких 102 респонденти експериментальної групи (ЕГ), що навчаються за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво», та 101 респондент контрольної групи (КГ), 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)». Констатувальний етап експерименту проводився серед вищезазначених студентів протягом 2023/2024 навчального року на базі Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Факультет музичного мистецтва і хореографії, кафедра інструментально-виконавської майстерності), Університету Григорія Сковороди в Переяславі (Факультет мистецтв, менеджменту, педагогіки і психології, кафедра музичного мистецтва і методики навчання), Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв, кафедра інструментально-виконавської підготовки), Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Факультет мистецтв, кафедра інструментального виконавства).

Мета констатувального експерименту передбачала з'ясувати стан та рівні сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю й ефективність процесу їх формування в контексті традиційної підготовки студентів у закладах вищої освіти.

Завдання зазначеного етапу експерименту передбачало: визначення критеріїв та показників сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю; перевірку стану сформованості навичок

слухового самоконтролю за означеними критеріями й показниками; встановлення рівнів сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю до початку експерименту та фіксування отриманих результатів, обчислення, аналіз і загальні висновки.

Перед проведенням констатувального етапу педагогічного експерименту було проаналізовано зміст робочих програм навчальних дисциплін спеціальності 025 «Музичне мистецтво» та 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)»; визначено критерії, показники та рівні сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю; підготовлено програму експериментального дослідження; організовано проведення експерименту. Проведення констатувального етапу експерименту базувалося на: вихідному рівні сформованості навичок слухового самоконтролю на заняттях з інструментального ансамблю; відповідності мети та завдань дослідження; комплексному оцінюванні результатів констатувального етапу експериментального дослідження.

У процесі експериментальної роботи ми визначили критерії, за якими відстежили рівень сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю, показники, що конкретизують ці критерії, а також методи діагностики досліджуваного явища.

Потребово-рефлексійний критерій — спрямований на визначення стану сформованості моти-

ваційно-оцінного компонента; для діагностики стану сформованості зазначеного компонента навичок слухового самоконтролю за вищезазначеним критерієм та відповідними йому показниками застосовані такі методи діагностики: анкетування, завдання.

Когнітивно-знаннявий критерій — спрямований на визначення стану сформованості пізнавально-інформаційного компонента; для діагностики стану сформованості зазначеного компонента навичок слухового самоконтролю за зазначеним критерієм та відповідними йому показниками застосовано такі методи діагностики: тестування, творче завдання.

Перцептивний критерій — спрямований на визначення стану сформованості акустично-слухового компонента; для діагностики стану сформованості зазначеного компонента навичок слухового самоконтролю за перцептивним критерієм та відповідними йому показниками застосовані такі методи діагностики: творчі завдання, експертна оцінка.

Праксеологічний критерій — спрямований на визначення стану сформованості практично-діяльнісного компонента означеного феномену; для діагностики стану сформованості зазначеного компонента навичок слухового самоконтролю за зазначеним критерієм та відповідними йому показниками застосовані такі методи діагностики: тестування, творче завдання.

Критерії, показники та методи діагностики сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю представлено у табл. 1 [2, с. 115].

Таблиця 1

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ СФОРМОВАНOSTІ НАВИЧОК СЛУХОВОГО САМОКОНТРОЛЮ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО АНСАМБЛЮ

Критерії	Показники	Діагностичні методи
Потребово-рефлексійний	— <i>рівень сформованості</i> позитивної мотивації до формування навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю; — <i>міра володіння</i> рефлексійними навичками самоаналізу та самооцінки в процесі гри на музичному інструменті	— <i>Авторська адаптація</i> опитувальника Н. Косінської для виявлення рівня сформованості позитивної мотивації до формування навичок слухового самоконтролю на заняттях з інструментального ансамблю. — <i>Авторська розробка</i> для визначення міри володіння рефлексійними навичками самоаналізу та самооцінки в процесі гри на музичному інструменті
Когнітивно-знаннявий	— <i>рівень сформованості</i> знань про музичний слух, внутрішньослухові уявлення, самоконтроль, слуховий самоконтроль та способи їх застосування на заняттях з інструментального ансамблю; — <i>міра засвоєння</i> знань та володіння уміннями гри в інструментальному ансамблі	— <i>Авторська розробка</i> для виявлення рівня сформованості знань про музикальний слух, внутрішньослухові уявлення, самоконтроль, слуховий самоконтроль та способів їх застосування на заняттях з інструментального ансамблю. — <i>Авторська розробка</i> для виявлення міри засвоєння знань та володіння уміннями гри в інструментальному ансамблі

Критерії	Показники	Діагностичні методи
Перцептивний	— <i>ступінь сформованості</i> внутрішньослухових уявлень на заняттях з інструментального ансамблю; — <i>здатність</i> до відтворення звукового еталона на заняттях з інструментального ансамблю	— <i>Авторська розробка</i> для виявлення ступеня сформованості внутрішньослухового уявлення на заняттях з інструментального ансамблю. — <i>Авторська розробка</i> для виявлення здатності до відтворення звукового еталона на заняттях з інструментального ансамблю
Праксеологічний	— <i>ступінь розвиненості</i> вмінь слухового аналізу й сприйняття музичного твору на заняттях з інструментального ансамблю; — <i>міра сформованості</i> навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю	— <i>Авторська розробка</i> для виявлення ступеня розвиненості вмінь слухового аналізу й сприйняття музичного твору на заняттях з інструментального ансамблю. — <i>Авторська розробка</i> для визначення міри сформованості навичок слухового самоконтролю на заняттях з інструментального ансамблю

У результаті проведеного дослідження ми встановили високий, середній та низький рівні сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю.

Високий рівень (творчий) характеризується сформованою потребою у формуванні навичок слухового самоконтролю; володінням навичками самоаналізу власної гри; адекватною самооцінкою музично-виконавської діяльності; володінням якісного виконання своєї партії; володінням широким спектром знань про музикальний слух, музично-слухові уявлення, самоконтроль, слуховий самоконтроль; активним слуханням гри партнера або партнерів; чітким вступом; одночасним закінченням музичного твору; вмінням передачу мелодії; рівновагою звучання мелодії та акомпанементу; точним ритмічним пульсом; єдністю творчої думки й емоційних переживань; чіткими внутрішньослуховими уявленнями; розвиненим внутрішнім слухом; розвинутих осмислених сприйняттям музичного звуку та розвинутою здатністю до уявного подання музичних тонів і їх відносин без допомоги інструмента або голосу; розвинутою внутрішньослуховою функцією та досконалим володінням відтворення звукових барв на заняттях з інструментального ансамблю; сформованою чистою інтонацією; якісним звуковидобуванням; володінням пластичною динамікою; тембральним звучанням інструмента; сформованим вмінням виявлення недоліків та знаходження засобів їх подолання; сформованими вміннями аналізу музичних творів; ґрунтовним аналізом виконання партнерів в ансамблі; розвиненою слуховою увагою; повною мірою розвинутого вміння чути, а не слухати; володінням синхронністю усіх голосів як по вертикалі, так і по горизонталі [2, с. 115].

Середній рівень (продуктивний) характеризується частково сформованою потребою у форму-

ванні навичок слухового самоконтролю; достатнім володінням навичками самоаналізу власної гри; достатньо адекватною самооцінкою музично-виконавської діяльності; достатнім володінням якісного виконання партії; достатнім рівнем знань про музикальний слух, музично-слухові уявлення, самоконтроль, слуховий самоконтроль; достатнім володінням активного слухання гри партнера або партнерів; чітким вступом та одночасним закінченням музичного твору; достатнім володінням рівновагою звучання мелодії та акомпанементу; достатньо точним ритмічним пульсом; дотриманням єдності творчої думки та емоційних переживань; достатньо чіткими внутрішньослуховими уявленнями; достатньо розвиненим внутрішнім слухом та осмисленим сприйняттям музичного звуку; частковою здатністю до уявного подання музичних тонів і їх відносин без допомоги інструмента або голосу; достатнім володінням відтворення звукових барв; достатньо сформованою чистою інтонацією; достатньо якісним звуковидобуванням; достатнім володінням пластичною динамікою; достатньо сформованим вмінням виявлення недоліків та знаходження засобів їх подолання на заняттях з інструментального ансамблю; частковим вмінням чути, а не слухати; недостатньою синхронністю усіх голосів як по вертикалі, так і по горизонталі [2, с. 115–116].

Низький рівень (репродуктивний) характеризується недостатньо сформованою потребою у формуванні навичок слухового самоконтролю на заняттях з інструментального ансамблю; недостатнім володінням навичками самоаналізу своєї гри; недостатньо адекватною самооцінкою музично-виконавської діяльності; недостатнім володінням якісного виконання своєї партії; частковим засвоєнням знань про музикальний слух, музично-слухові уявлення, самоконтроль, слуховий самоконтроль; недостатнім володінням

активного слухання гри партнера або партнерів; не точним вступом та закінченням твору; відсутністю рівноваги звучання мелодії та акомпанементу; відсутнім спільним ритмічним пульсом; недотриманням єдності творчої думки та емоційних переживань; недостатньо чіткими внутрішньослуховими уявленнями; нерозвиненим внутрішнім слухом; нерозвинутим осмисленим сприйняттям музичного звуку; частковою здатністю до уявного подання музичних тонів і їх відносин без допомоги інструмента або голосу; недостатнім володінням відтворення звукових барв; несформованою чистою інтонацією; недосконалим звуковидобуванням; недостатнім володінням пластичною динамікою; неволодінням виявлення недоліків та невміння знаходження засобів їх подолання на заняттях з інструментального ансамблю; частково сформованими вміннями аналізу музичних творів; недостатньо розвинутим вмінням чути, а не слухати; частковою синхронністю усіх голосів як по вертикалі, так і по горизонталі [2, с. 116].

Обробка та аналіз отриманих під час проведення дослідження результатів дозволило зробити наступні висновки. Досліджуючи стан сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю, ми отримали результати за 4-ма компонентами: мотиваційно-оцінним, пізнавально-інформаційним, акустично-слуховим, практично-діяльнісним.

Проаналізувавши результати діагностики першого та другого показника мотиваційно-оцінного компонента навичок слухового самоконтролю, ми визначили: високий, середній та низький рівень сформованості компонента. Високий рівень виявлено в ЕГ 10,78 % та КГ 9,90 % опитаних, середній рівень зафіксовано в ЕГ 50,98 % та КГ 53,47 % респондентів, низький рівень констатовано в ЕГ 38,24 % та КГ 36,63 %

студентів. Результати діагностики першого та другого показника пізнавально-інформаційного компонента навичок слухового самоконтролю ми визначили як: високий, середній та низький рівень сформованості компонента. Високий рівень констатовано в ЕГ 11,76 % та КГ 11,88 % респондентів, середній рівень зафіксовано в ЕГ 49,02 % та КГ 51,49 % опитаних, низький рівень виявлено в ЕГ 39,22 % та КГ 39,63 % досліджуваних. Аналіз результатів діагностики першого та другого показника акустично-слухового компонента навичок слухового самоконтролю ми визначили як: високий, середній та низький рівень сформованості компонента. Високий рівень зафіксовано в ЕГ 9,80 % та КГ 9,90 % респондентів, середній рівень констатовано в ЕГ 38,24 % та КГ 43,56 % студентів, низький рівень виявлено в ЕГ 51,96 % та КГ 46,54 % респондентів. Проаналізувавши результати діагностики першого та другого показника практично-діяльнісного компонента навичок слухового самоконтролю, ми визначили: високий, середній та низький рівень сформованості компонента. Високий рівень зафіксовано в ЕГ 9,80 % та КГ 9,90 % респондентів, середній рівень продемонстрували ЕГ 36,27 % та КГ 35,64 % студентів, низький рівень констатовано в ЕГ 53,92 % та КГ 54,46 % респондентів.

Узагальнена характеристика рівнів сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю за досліджуваними вище зазначеними критеріями представлена у табл. 2.

Відображені у табл. 2 результати експериментального дослідження наочно представлено за допомогою гістограм (рис. 1–2), які презентують рівні сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю за визначеними критеріями.

Таблиця 2

СТАН СФОРМОВАНOSTІ НАВИЧОК СЛУХОВОГО САМОКОНТРОЛЮ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МИСТЕЦЬКОЇ ШКОЛИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО АНСАМБЛЮ

Рівні сформованості навичок слухового самоконтролю	Компоненти навичок слухового самоконтролю							
	Мотиваційно- оцінний		Пізнавально- інформаційний		Акустично- слуховий		Практично- діяльнісний	
	ЕГ в %	КГ в %	ЕГ в %	КГ в %	ЕГ в %	КГ в %	ЕГ в %	КГ в %
Високий	10,78	9,90	11,76	11,88	9,80	9,90	9,80	9,90
Середній	50,98	53,47	49,02	51,49	38,24	43,56	36,27	35,64
Низький	38,24	36,63	39,22	36,63	51,96	46,54	53,92	54,46
Усього	100	100	100	100	100	100	100	100

Узагальнені результати діагностики навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача

мистецької школи на констатувальному етапі експерименту відображено в *табл. 3*.

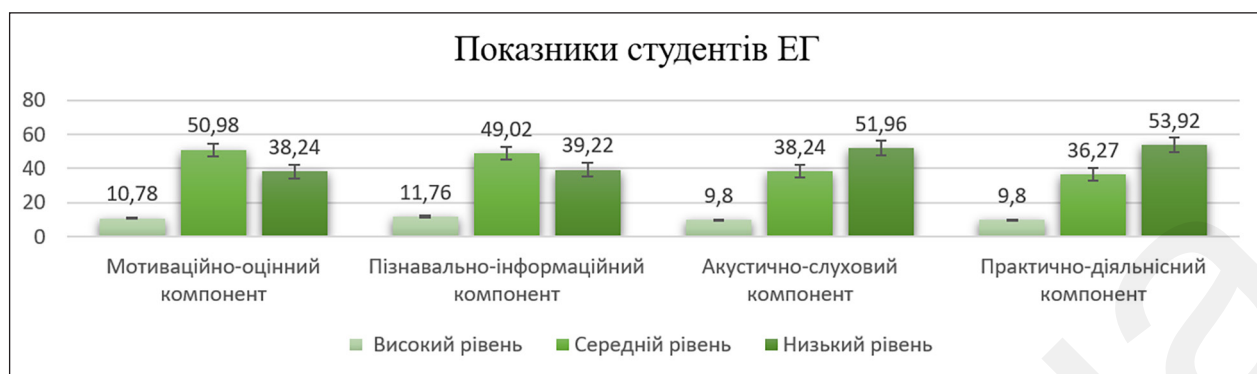

Рис. 1. Стан рівнів сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на констатувальному етапі експерименту ЕГ

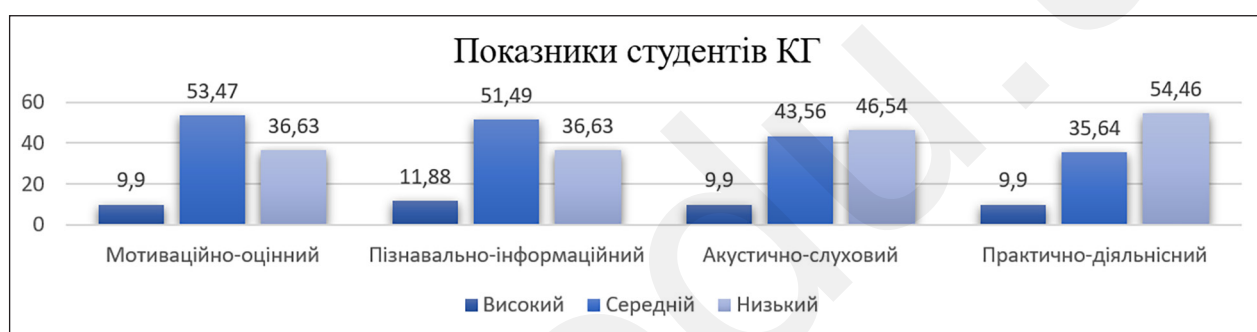

Рис. 2. Стан рівнів сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на констатувальному етапі експерименту ЕГ та КГ

Таблиця 3

**РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ НАВИЧОК СЛУХОВОГО САМОКОНТРОЛЮ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА
МИСТЕЦЬКОЇ ШКОЛИ НА КОНСТАТУВАЛЬНОМУ ЕТАПІ ЕКСПЕРИМЕНТУ**

Рівні сформованості	Експериментальна група		Контрольна група	
	К-сть студентів	%	К-сть студентів	%
Високий	11	10,78	10	9,90
Середній	44	43,14	47	46,53
Низький	47	46,08	44	43,57
Усього	102	100	101	100

Під час дослідження обґрунтовано критерії та показники сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи: *потребово-рефлексійний, когнітивно-знаннєвий, перцептивний, праксеологічний*; окреслено рівні сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи: високий (творчий), середній (продуктивний) та низький (репродуктивний), здійснено добір і створено авторські методики діагностування компонентів навичок слухового

самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи.

Висновки. Таким чином, результати проведеної діагностики стану сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю на констатувальному етапі педагогічного експерименту дозволили зробити наступні висновки. Високий рівень виявлено у ЕГ 10,78 % та КГ 9,90 % респондентів, середній рівень — у ЕГ 43,14 % та КГ 46,53 % опитаних, низький рівень —

у ЕГ 46,08 % та КГ 43,57 % досліджуваних. Аналізуючи вищезазначені дані, можемо констатувати, що на констатувальному етапі педагогічного експерименту було виявлено перспективні напрями вдосконалення методики формування навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю, а саме: стало відомо, що необхідно підвищити рівень сформованості позитивної мотивації до формування навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю та міри володіння рефлексійними навичками самоаналізу та самооцінки в процесі гри на музичному інструменті; також потрібно збагатити знання про музикальний слух, внутрішньослухові уявлення, самоконтроль, слуховий самоконтроль та способи їх застосування на заняттях

з інструментального ансамблю та уміння гри в інструментальному ансамблі; розвинути вміння слухового аналізу й сприйняття музичного твору на заняттях з інструментального ансамблю; розробити та упровадити спеціальну методику формування навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю.

Отже, у процесі дослідження було застосовано методи кількісної та якісної обробки даних. За допомогою спостереження, анкетування, тестів, творчих завдань, бесіди, ранжування та методу експертної оцінки з'ясовано стан сформованості навичок слухового самоконтролю; виявлено шляхи удосконалення та модернізації процесу формування навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ісаєнко Г. П. Сутність та структура навичок слухового самоконтролю майбутнього вчителя музичного мистецтва на заняттях з інструментального ансамблю. *Інноваційна педагогіка. Теорія і методика професійної освіти*. Одеса, 2023. Випуск 65. Том 1. С. 197–201.
2. Ісаєнко Г. П. Критерії та показники рівнів сформованості навичок слухового самоконтролю майбутнього викладача мистецької школи на заняттях з інструментального ансамблю. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. Київ, 2024. № 2. С. 113–118.
3. Олексюк О. М., Тушева В. В. Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки: навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 176 с.
4. Пехота О. М., Єрмакова І. П. Основи педагогічних досліджень: від студента до наукової школи: навч.-метод. посіб. Миколаїв : Іліон, 2011. 339 с.
5. Тушева В. В. Основи науково-педагогічних досліджень: навч.-метод. посібник. Харків : Харківський нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди., 2006. 219 с.

Hanna Isaienko

PEDAGOGICAL DIAGNOSTICS OF THE STATE OF FORMATION OF AUDITORY SELF-CONTROL SKILLS OF THE FUTURE ART SCHOOL TEACHER IN INSTRUMENTAL ENSEMBLE CLASSES

The article presents the results of diagnostics of the state of formation of auditory self-control skills of a future art school teacher in instrumental ensemble classes. The criteria (need-reflexive, cognitive-knowledge, perceptual, praxeological) used to monitor the level of formation of the phenomenon under study, indicators specifying these criteria, as well as diagnostic methods were considered. During the diagnosis of the need-reflexive criterion, the following indicators were monitored: the level of positive motivation for the formation of auditory self-control skills of the future art school teacher in instrumental ensemble classes, the degree of mastery of reflective skills of self-analysis and self-evaluation in the process of playing a musical instrument; cognitive-cognitive criterion: the level of formation of knowledge about musical hearing, internal auditory representations, self-control, auditory self-control and methods of their application in instrumental ensemble classes, degree of assimilation of knowledge and mastery of playing skills in an instrumental ensemble; perceptual criterion: the degree of formation of internal auditory representations in instrumental ensemble classes, the ability to reproduce a sound standard in instrumental ensemble classes; of the praxeological criterion: the degree of development of the skills of auditory analysis and perception of a musical piece in instrumental ensemble classes, the degree of formation of auditory self-control skills of a future art school teacher in instrumental ensemble classes. In the research process, methods of quantitative and qualitative processing of results were applied. At the ascertaining stage of the pedagogical experiment through observation, questionnaires, tests, creative tasks, conversation, ranking and the method of expert evaluation, the state of formation of auditory self-control skills was clarified and ways of improvement and modernization of the process of formation of auditory self-control skills of future art school teachers in instrumental ensemble classes were identified.

Keywords: auditory self-control skills, future art school teacher, instrumental ensemble, diagnosis, criterion, indicator, level.

REFERENCES

1. Isaenko, H. P. (2023). Sutnist ta struktura navychok slukhovoho samokontroliu maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva na zaniattiakh z instrumentalnoho ansamblu [The essence and structure of auditory self-control skills of the future music teacher on concepts from the instrumental ensemble]. *Innovatsiina pedahohika / Innovative Pedagogy*, Volume 1, Issue 65, pp. 197–201, Odesa [in Ukrainian].
2. Isaenko, H. P. (2024). Kryterii ta pokaznyky rivniv sformovanosti navychok slukhovoho samokontroliu maibutnoho vykladacha mystetskoï shkoly na zaniattiakh z instrumentalnoho ansamblu [Criteria and Indicators of Levels of Formation of Auditory Self-Control Skills of a Future Art School Teacher in Instrumental Ensemble Classes]. *Social Pedagogy: Theory and Practice*, 2, 2024, (pp. 113–118) [in Ukrainian].
3. Oleksiuk, O. M., & Tusheva, V. V. (2020). Metodolohiia naukovykh doslidzhen u haluzi mystetstvoznavstva ta muzychnoi pedahohiky [Methodology of Scientific Research in the Field of Art History and Music Pedagogy]. Education manual, Kyiv, Borys Grinchenko Kyiv University, 176 p. [in Ukrainian].
4. Piekhota, O. M., & Yermakova, I. P. (2011). Osnovy pedahohichnykh doslidzhen: vid studenta do naukovoï shkoly [Basics of Pedagogical Research: From a student to a scientific school]. Teaching method. Manual, Mykolaiv: Ilion, 339 p. [in Ukrainian].
5. Tusheva, V. V. (2006). Osnovy naukovykh-pedahohichnykh doslidzhen [Basics of Scientific and Pedagogical Research]. Teaching method. Manual, Kharkiv, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, 219 p. [in Ukrainian].